

16. Masaev M.V. K pjatidesjatiletiju pobedy v'etnamskogo naroda pod D'emb'enfu // Kul'tura narodov Prichernomor'ja. – 2004. – №50. – T.2. – S.84–87.

17. Masaev M.V. Administrativnaja justicija v novyh evropejskih demokratijah // Kul'tura narodov Prichernomor'ja. – 2004. – №55. – T.3. – S.206.

18. Masaev M.V. Komparativnyj analiz opredelenija tzjzhesti vreda zdorov'ju v rossijskom i ukrainskom zakonodatel'stve // Kul'tura narodov Prichernomor'ja. – 2005. – №61. – S.134–139.

19. Popper K. Otkrytoe obshhestvo i ego vrugi. V 2 t. / Per. s angl. – M. : Kul'turnaja iniciativa, 1992.

20. Lenin V.I. Filosofskie tetradi. – M. : Politizdat, 1978. – XXIV, 752 s.

21. Vasil'ev L.S. Istorija Vostoka. V 2 t. T.1: Ucheb. po spec. "Istorija". – M. : Vyssh. shk., 1994. – 495 s.

22. Panarin A.S. Politologija. Uchebnik. Izdanie vtoroe, pererabotannoe i dopolnennoe. – M. : "PBOJuL S.M. Grachjov", 2001. – 448 s.

23. Marks K. i Jengel's F. Vsemirnoe obshhestvo kommunistov-revolucionerov. – Soch. – T.7. – S.551.

24. Marks K. Kritika Gotskoj programy. – K.Marks i F.Jengel's. Soch. – T.19. – S.27.

25. Lenin V.I. Gosudarstvo i revolucija. – Poln. sobr. soch. – T.33. – S.24–25, 26, 35, 47–49, 55–56, 77–78, 88–89.

26. Lenin V.I. O "demokratii i diktature". – Poln. sobr. soch. – T.37. – S.390–392.

27. Lenin V.I. Tezisy i doklad o burzhuaznoj demokratii i diktature proletariata 4 marta 1919 g. – Poln. sobr. soch. – T.37. – S.491–509.

28. Lenin V.I. K istorii voprosa o diktature. – Poln. sobr. soch. – T.41. – S.369, 381.

29. Lenin V.I. Proletarskaja revolucija i renegat Kautskij. – Poln. sobr. soch. – T.37. – S.104, 244, 245, 250, 265–266, 267.

30. Lenin V.I. Jekonomika i politika v jepohu diktatury proletariata. – Poln. sobr. soch. – T.39. – S.279–281.

31. Marks K. Grazhdanskaja vojna vo Francii. – K.Marks i F.Jengel's. Soch. – T.17. – S.342–346, 418.

32. Guliev V.E. Demokratija // Bol'shaja Sovetskaja Jenciklopedija (V 30 tomah). Gl. red. A.M. Prohorov. Izd. 3-e. – M. : Sovetskaja Jenciklopedija, 1972. – T.8. – S.592.

33. Jengel's F. Revolucija v Parizhe. – K.Marks i F.Jengel's. Soch. – T.4.

34. Jengel's F. Principy kommunizma. – K.Marks i F.Jengel's. Soch. – T.4.

35. Asmus V.F. Platon. – M. : Mysl', 1975. – 220 s.

36. Chzhan Ljan, Lin' Sjen'. Ob#ektivnye predposylki i teoreticheskie osnovy reformirovanija komandno-administrativnoj jekonomiki // Kul'tura narodov Prichernomor'ja. – 2008. – №144. – S.62–64.

37. Jemerson Ralf Uoldo // Filosofskij slovar' / Pod red. I.T. Frolova. – 5-e izd. – M. : Politizdat, 1987. – 590 s.

38. Dulin P.G. Ukrainskoe obshhestvo: puti konsolidacii sociuma cennostjami federalizma i socializma // Uchjonye zapiski Tavricheskogo Nacional'nogo universiteta im. V.I. Vernadskogo. – Simferopol', 2008. – T.21 (60). – №3. Filosofija. Sociologija. – S.52–57.

39. Masaev M.V. Vechnye global'nye paradigmal'nye obrazynarynye oppozicii (Tellurokratija – Talassokratija, Vostok – Zapad, Kollektivisticheskoe obshhestvo – Individualisticheskoe obshhestvo) / M.V. Masaev // Kul'tura narodov Prichernomor'ja. – 2008. – №148. – S.44–50.

Masayev M.V., Doctor of Philosophical Sciences, Ass. Prof., Head of Laboratory of the Faculty of Sociocultural Activity and Musical Art of Crimean University of Culture, Arts and Tourism (Ukraine, Simferopol), mikhail-masaev@yandex.ru

Phenomenon of democracy in the context of basic problems of social philosophy (philosophy of history and social and cultural analyses)

Having researched the essence of such symbolic notion as democracy, the author comes to the conclusion that hidden under this notion the phenomenon is organically inherent to the talassocratical individualistic societies of western culture with the domination of the private property and absolutely alien to the tellurocratical collectivist societies of the eastern culture with the social property. That is why democracy has become the symbol and banner of the struggle for the capitalistic reconstruction both feudal and socialist societies.

Keywords: symbol, democracy, capitalistic reconstruction, philosophy and history aspect.

Masaev M.V., doktor filozofskych nauk, docent, zaviduvach laboratoriji fakul'tetu sociokul'turnoi dijal'nosti ta muzичного мистецтва, Кримський університет культури, мистецтв і туризму (Україна, Сімферополь), mikhail-masaev@yandex.ru

Феномен демократії в контексті базових проблем соціальної філософії (філософсько-історичний і соціокультурний аналіз)

Зробивши дослідження сутності символічного поняття демократії, автор прийшов до висновку, що явище, котре ховається під цим поняттям, органічно притаманно таласократичним індивідуалістичним суспільствам західної культури з домінуванням приватної власності і цілковито чуже телурократичним колективістичним суспільствам східної культури з суспільною власністю. За цією причиною демократія постала символом і прапором боротьби за капіталістичну перебудову як феодальних, так і соціалістичних суспільств.

Ключові слова: символ, демократія, капіталістична перебудова, філософсько-історичний аспект.

* * *

УДК 13:82.01

Попов В.Ю.

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії, Донецький національний університет (Україна, Макіївка), porovmak@mail.ru

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КЛАСИЧНОЇ ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Розглядається проблема формування класичної західної історії філософії. Доводиться, що саме німецький філософський дискурс став методологічною основою історії філософії. Обґрунтовується ідея про те, що неокантіанство та герменевтика, синтезуючи гегельянство та кантіанство стали головними парадигмами класичної західної історії філософії.

Ключові слова: гегельянство, неокантіанство, герменевтика, методологія, історизм, джерелознавство.

Історія філософії в українській пострадянській філософії отримала особливий статус у деструкції єдиної ідеології радянського світу. Після зникнення звичних світоглядних ідеологічних орієнтирів, набуття довгоочікуваної дискурсивної свободи від будови колишньої філософії залишився тільки фундамент. Історія філософії в деяких підручниках і навчальних курсах розширилася до розмірів усього курсу. Історико-філософська праця в Україні перебуває в процесі усвідомлення своєї самостійності, набуття власної ідентичності, що спонукає до пошуку методологічних засад своєї розбудови.

Українська історико-філософська традиція, започаткована П.Юркевичем, Д.Чижевським, С.Гогоцьким та іншими, була, на жаль, перервана досить довгим періодом, коли майже всі історико-філософські студії, здійснювалися за межами України. І тому в нашій країні дослідження історії античної філософії, не мають установлені традиції наукового і систематичного осмислення. Проте, у цьому напрямку велика робота велася та ведеться такими дослідниками, як І.В. Бичко, В.І. Горський, Г.А. Заїченко, В.В. Лях, А.І. Пашук, С.В. Пролєєв, В.І. Шинкарук та іншими.

Визначною подією в науковому житті України була публікація "Європейського словника філософії". Вихід у світ цієї книги стимулює подальший розвиток історико-філософської науки у нашій країні, звертає увагу на необхідність роботи (у тому числі й перекладацької) з первинними поняттями західної метафізики. Але автори цього проекту (як з французького, так і з українського боку) звертаються лише до історії філософських категорій та схилиються до постмодерністського розуміння історії філософії у душі відомої французької дослідниці Барбари Кассен, що є керівником цього проекту.

Метою нашої статті є докладний розгляд методологічних підвалин класичної західної історії філософії та міркування про їх застосування в сучасних дослідженнях.

Методологія історико-філософського пізнання з'являється у німецькій філософії кінця XVIII – початку XIX ст. Треба зазначити, що саме в цей час її лоні народжується історія філософії як наука. Саме в кантіанській та посткантіанській критичній філософії вона намагається знайти своє методологічне обґрунтування. Вже кантіанець В.Г. Теннеманн у своїй багатотомній “Історії філософії” (Geschichte der Philosophie. 12 Bände, Leipzig. – 1798–1819) наводить достатньо велику передмову, в якій формулює методологічні принципи історико-філософського дослідження.

Але, так чи інакше, класична історія філософії більшою мірою відштовхується від спадщини Г.В.Ф. Гегеля. Зокрема В.Віндельбанд вважав, що творцем цієї науки був саме Гегель, який, хоча й зловживаючи умоглядністю, підняв історію філософії, яка була до нього лише зібранням різних курйозів, до вершин науковості. Зокрема він писав, що “...самостійною наукою історія філософії стала тільки завдяки Гегелю, який зробив те важливе відкриття, що історія філософії не може бути ні строкатами зборами думок різних вчених мужів “de omnibus rebus et de quibusdam aliis” (“про все і ще про дещо”), ні дослідженням одного і того ж предмета, що постійно розширюється і удосконалюється, а швидше може бути тільки відособленим процесом, в якому усвідомлюються і набувають форми понять “категорії” розуму” [2, с. 5].

Наголошуючи на тому, що послідовність філософських систем в історії тотожна логічним визначенням ідеї через поняття, німецький мислитель вважав, що в основі історико-філософського процесу лежить розуміння філософії як єдиної “системи, що розвивається”.

Сучасний український дослідник Сергій Секундант систематизуючи методологічні принципи, на яких базувалася гегелівська історико-філософська концепція, вказує на те, що згідно Гегелю, “філософія є відображенням духу свого часу та обумовлена певними історичними умовами, тому й зрозуміти її можливо в її розвитку й у історичному контексті та в історичному процесі всі попередні системи знімаються подальшими, в яких продовжують існувати лише у вигляді “моментів” [6, с. 158].

Концепція Гегеля викликала неоднозначну реакцію як у прибічників, так й у противників його філософії. Але гегелівський принцип єдності філософії та історії філософії, логічного та історичного став основою методологічної стратегії західної класичної філософії. Зокрема, цей принцип лежав в основі так званої марксистсько-ленінської історії філософії. Але вже з англійської роботи “Людвіг Фойєрбах та кінець класичної німецької філософії” методологічні принципи гегелівської історії філософії тут набувають дещо іншого сенсу. Зберігаючи принципи історизму, прогресу та доцільності, марксизм розглядає всю попередню філософію під кутом зору не тільки соціальної детермінованості філософських систем (що впливає з найважливішого принципу марксистської філософії:

примату соціального буття над свідомістю), але й із позицій так званої партійності філософії, тобто наявності у ній постійної боротьби матеріалізму та ідеалізму. Як пише видатний сучасний український філософ Ігор Бичко: “...сама історія філософії невпізнанно спотворюється, перетворюючись на примітивну ілюстрацію так званого ленінського принципу “партійності філософії”; крім того, історія філософії, як і кожна справжня історія, втрачає свій істотно темпоралісний-тривалісний характер, якщо редукується до виключно минулого виміру часу (стає “царством спокою” – по суті цвинтарем філософії) оскільки “виключає” з історичного плину теперішнє і майбутнє філософії. Та інакше й бути не могло в рамках радянського марксизму-ленізму, який проголосив себе “вершиною” світової філософської думки, єдино “істинної” і “наукової” (і, отже, вічної, тобто позачасової, позаісторичної) філософської позиції” [1, с. 237].

Принцип партійності, який домінував у марксистсько-ленінській філософії, став гальмом на шляху розвитку методології історико-філософського знання в колишньому СРСР, хоча історія філософії залишалася однією з небагатьох галузей філософії, у якій зберігалися, відтворювалися та розвивалися плідні дослідницькі творчі традиції. Можливість вивчення закордонних джерел дозволяла радянським історикам філософії долати філософський ізоляціонізм, позбуватися ідеологічної зашореності. Хоча методологічною стратегією марксистсько-ленінської філософії залишався вульгаризований гегелівський фіналізм та панлогізм марксистського гатунку.

Разом з тим, вже в XIX сторіччі були помічені одномірні оцінки і перекинуття поглядів на історію філософії, що виявлялися внаслідок цієї гегелівської стратегії. Серед перших, хто виступив проти історико-філософського панлогізму Гегеля, був Едуард Целлер, який у вступі до праці “Нарис історії давньогрецької філософії” (Die Philosophie der Griechen in geschichtlicher Entwicklung, Auflage, 1892) розпочинає полеміку зі своїм попередником.

Е.Целлер різко критикував історико-філософське вчення Гегеля за спроби “сконструювати історію” і вважав, що Гегель “фактично нормалізував наукову практику історії філософії, підпорядкувавши її нормам історичної науки як такої. Тим самим була сформульована мейнстримна версія історії філософії, що змінюється й уточнюється згодом відповідно до модифікації епістемічних стандартів науково-історичного знання...” [7, с. 21]. Логіка історії філософії повинна бути не “розгортанням” понятійних форм аргіогі, закладених в основу історико-філософського процесу, а стати лише наслідком копіткої роботи історика філософії з емпіричним матеріалом. Лише у такий спосіб можна уникнути, з одного боку, надмірної “логізації” історії філософії, а з іншого, – “біографічного” і психологічного прагматизму” [8, с. 98] в процесі інтерпретації філософських систем і вчень минулого. Саме Е.Целлера, а не Гегеля деякі сучасні дослідники вважають справжнім батьком історії філософії. Так, сучасний російський філософ Р.Светлов вказував, що “Едуард Целлер – не “один з” істориків античної культури. Без всяких натяжок його (Целлера)

можна назвати батьком сучасної європейської історії філософії... Уперше саме Целлер скрупульозно вивчив, зіставив, представив практично усі джерела, що були у той час, і затвердив джерелознавство як необхідну передумову історико-філософського аналізу. Саме Целлер утримався від цілком природної спокуси в “післягегелівській” Німеччині розглянути історію античності, виходячи з однієї або декількох “ведучих ідей” Руйнуючи своєю джерелознавчою завзятістю переконання, подібні “Філософії історії” Гегеля, він виступав проти апіоризму в мисленні, проти можливості апіорного конструювання сущого...” [5, с. 9].

Е.Целлер фактично відкидав гегелівський принцип єдності логічного та історичного в історико-філософському дослідженні, приділяючи велику увагу психологічним мотивам творчості окремих філософів. Проте історик філософії, зізнається Е.Целлер, не повинен відмовлятися від переконання про наявність у історії внутрішньої закономірності та обмежуватися простим накопиченням фактів і критичною оцінкою традицій. Історію, переконаний він, потрібно не конструювати згори, а будувати знизу. Він визнає, що кожна систему можна зрозуміти у своєму походженні з власного принципу, але принципом філософської системи для Целлера є думка, що первісно відображає специфіку її творця та є ланкою, яка пов’язує всі його передумови. Методологія історії філософії Е.Целлера вважається неокантіанською, але певні його ідеї не збігаються з вченнями жодної зі шкіл цього напрямку, тим більш він і не ставив за мету викласти її у систематизованому вигляді.

Класиком неокантіанської історії філософії вважається його молодший сучасник та співвітчизник В.Віндельбанд. Його перу належать дві фундаментальні історико-філософські праці – “Geschichte der neueren Philosophie (Історія новітньої філософії)”, Bd 1–2, (1878–80) та “Geschichte der alten Philosophie (Історія давньої філософії)” (1888) та багато інших, присвячених творчості окремих філософів або історії розвитку окремих філософських категорій.

В.Віндельбанд, піддаючи критиці гегелівську умоглядність, віддає належне його заслугам, про що ми писали вище, та вказує, що “...після зникнення віри в абсолютну філософію, з її умоглядним підходом, осіла як основна точка зору історична критика, за допомогою якої ми зводимо констатацію фактів у їх генетичному поясненні на ступень філософської науки. Згідно її ідеальним цілям створив Гегель і історію філософії, як науку. Але твердого ґрунту досягла вона тільки після нього, завдяки філологічному методу, вільному від упередженої постановки фактичного матеріалу...” [2, с. 4].

Під “філологічним методом” він розуміє ретельний аналіз першоджерел, свідчень та коментарів, а також переклад філософських текстів, що має особливе значення в дослідженні філософії. Втім, поряд з цим, В.Віндельбанд не відкидає необхідності генералізації цих свідчень та встановлення загальних тенденцій розвитку філософського знання. Він формулює завдання історико-філософських досліджень таким чином: 1) точно встановити, що можна сказати на підставі наявних джерел про обставини життя, духовний розвиток та вчення окремих філософів; 2) на основі цих фактів ре-

конструювати генетичний процес таким чином, щоб стала зрозумілою залежність вчень кожного філософа частково від вчень його попередників, частково від ідей, загальних для цього часу, частково від його власної природи та рівня освіти. Ці два завдання, які він називає історико-філологічними, мають допоміжний характер. Головне ж завдання має виконувати філософська критика. Вона полягає в тому, щоб на підставі розгляду історії філософії загалом, оцінити, яке значення мають щодо загального результату історії філософії розглянуті та пояснені в своїх джерелах вчення [2, с. 4].

Таким чином, В.Віндельбанд не відмовляється від гегелівського фіналізму та панлогізму цілком, намагаючись лише подолати його найбільш кричущі недоліки. Сергій Секундант навіть вважає, що його історико-філософська концепція “є спробою погодити методологічні принципи кантіанства і гегельянства” [6, с. 164], з чим важко погодитися. На наш погляд, треба враховувати еволюцію поглядів самого німецького мислителя, який дедалі більше відмовлявся від спроб знаходження жорстких закономірностей історико-філософського процесу. Переломним моментом можна вважати знамениту дискусію з Вільгельмом Дільтесем, яку він розпочинає в своїй “інавгураційній” промові при вступі на посаду професора Страсбурзького університету 1 травня 1894 року.

Як відомо, Вільгельм Дільтей поділив усі науки на *Naturwissenschaften* (науки про природу) та *Geisteswissenschaften* (науки про дух), поклавши в основу цієї дихотомії як змістовну (предметну), так і методологічну відмінність. У “науках про природу” використовується процедура *Erklären* (пояснення), яка припускає вихід за межі феноменологічної даності в царину ноуменальності, що безпосередньо не спостерігається – підстав та причин, з яких виводяться феномени. У зв’язку з виходом за межі феноменології, безпосередньо даного, пояснення завжди є гіпотетичним й потребує подальшої елімінації частини гіпотез. Процес пізнання у випадку “пояснення” проходить переважно від часткового до загального, тобто індуктивно й синтетично. Протилежно до цієї методологічної схеми “науки про дух” має використовувати *Verstehen* (розуміння), що виступає як безпосереднє проникнення в життя. Розуміння власного духовного світу досягається у процесі самоспостереження; розуміння чужого світу – шляхом вживання, співпереживання. Культура минулого, зокрема, осягається шляхом витлумачення окремих її явищ у межах цілісного духовного життя відтвореної епохи минулого, і тут Дільтей наголошує на необхідності застосування герменевтики як провідної методологічної стратегії у гуманітарних науках. Зокрема, він у своїй праці про виникнення герменевтики писав, що “Розуміння перетворюється на витлумачення, яке досягає загальнозначущості, лише тоді, коли воно стикається з письмовими пам’ятками мови... Включене у контекст теорії пізнання, логіки і методології гуманітарних наук, це вчення про інтерпретацію (тобто герменевтика – В.П.) стає важливою сполучною ланкою між філософією та історичними науками, головною складовою основоположення наук про дух” [4, с. 56].

Проте повернемося до “інавгураційної” промови В.Віндельбанда. У ній він запропонував покласти осно-

вою класифікації наук відмінність між науками не за предметом, а за методом. Питання, стверджував Віндельбанд, полягає не в тому, як розмежувати предмети історичного пізнання та математично-природничих наук, а в тому, щоб встановити логічні та формально-методологічні особливості історії та гуманітарного знання загалом. Віндельбанд відмовляється від розподілу знання на науки про природу та про дух. Принципом розподілу повинні слугувати "формально пізнавальні цілі наук". Одні науки шукають загальні закони, інші – окремі факти; одні – науки про закони, інші – науки про події. Перші вивчають те, що має місце зараз, другі – те, що колись було. Перший тип мислення Віндельбанд називає "номотетичним" (тобто таким, що генералізує, що побудований на законі), другий – "ідеографічним" (таким, що індивідуалізує, описує особливе). Один і той самий предмет може бути об'єктом одночасно номотетичного та ідеографічного досліджень. Причина такої можливості у тому, що протилежність між незмінним (загальним) і тим, що трапляється лише один раз, у певному сенсі відносна. Так, наука про органічну природу як систематика – наука номотетична, але як історія розвитку – ідеографічна.

Така ж подвійність лежить і в основі віндельбандівської методології історії філософії. З одного боку, якщо ми беремо її в історичному аспекті, то вона орієнтується на пізнання одиничного й унікального в історії людської думки. Але з другого боку, власне філософський аспект вимагає звернутися до універсальних трансцендентальних цінностей, до дослідження того, як вони унікальним чином розкриваються в певних філософемах. Таким чином, методологічну стратегію Віндельбанда можна сформулювати таким чином: виявити, яким чином універсальна оцінна система в різні періоди розвитку людського духу втілювалася й переломлювалася в унікальних особистостях філософів у розмаїтті філософських підходів та систем. Цю стратегію він намагався показати в дії в одному з і своїх пізніх історико-філософських творів "Платон" (1899) [3].

Таким чином, гегельянство, неокантіанство (особливо у своїй баденській версії) та герменевтика В. Дільтея були тим теоретичним каркасом, на якому будувалася класична історія філософії. Думки своїх попередників були завжди тим тлом, на якому виникають нові доктрини у цьому типі філософської рефлексії. Поряд з академічною історією філософії на Європейському континенті буйно квітне й історико-філософський маргінес, представлений феноменологією й постмодернізмом. Українська історико-філософська думка повинна враховувати ці методологічні засади, разом з тим критично осмислюючи досвід попередників.

Список використаних джерел

1. Бичко І. Шляхи оновлення змісту філософських курсів у вищій школі сучасної України / І.В. Бичко // *Філософія освіти. Науковий журнал*. – №2 (4). – 2006. – С. 235–241.
2. Віндельбанд В. *История древней философии* / В.Виндельбанд. – К. : Тандем, 1995. – 344 с.
3. Віндельбанд В. Платон / В.Виндельбанд. – К. : Зовнішторгвидав України, 1993. – 176 с.
4. Дільтей В. Виникнення герменевтики // *Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрямки. Хрестоматія* / В.Дільтей. – К. : Ваклер, 1996. – С. 33–60.

5. Светлов Р.В. Эдуард Целлер: философ, учитель, историк // Целлер Э. *Очерк истории греческой философии* / Р.В. Светлов. – СПб.: Алетейя, 1996. – С. 5–9.

6. Секундант С. *Философско-методологические принципы историко-философской интерпретации* / С.Секундант // *Докса*. – 2006. – Вып.10. – С. 158–166.

7. Целлер Э. *Очерк истории греческой философии* / Э.Целлер; [пер. С.Л. Франка]. – М. : Канон, 1996. – 334 с. – (История философии в памятниках).

8. Rosenkranz K. *Hegel als deutscher National Philosoph* / K.Rosenkranz. – Leipzig: Duncker und Humboldt, 1870. – 256 p.

References

1. Bichko I. Shlyahi onovlennya zmistu filofosofskikh kursiv u vishnij shkoli suchasnoyi Ukraini / I.V. Bichko // *Filosofiya osvity. Naukovij zhurnal*. – №2 (4). – 2006. – S.235–241.
2. Windelband W. *Istoriya drevnej filosofii* / W.Windelband. – K. : Tandem, 1995. – 344 s.
3. Windelband W. *Platon* / W.Windelband. – K. : Zovnishtorgvi dav Ukraini, 1993. – 176 s.
4. Diltey V. *Viniknennya hermenevtiki* // *Suchasna zarubizhna filofosofiya: Tetchiyi i napryamki. Xrestomatiya* / V.Diltey. – K. : Vakler, 1996. – S.33–60.
5. Svetlov R.V. *Эдуард Целлер: философ, учитель, историк* // Целлер Э. *Очерк истории греческой философии* / R.V. Svetlov. – SPb.: Aleteiya, 1996. – S.5–9.
6. Sekundant S. *Filosofsko-metodologicheskie principii istoriko-filosofskoj interpretacii* / S.Sekundant // *Doksa*. – 2006. – Vip.10. – S.158–166.
7. Celler E. *Ocherk istorii grecheskoj filosofii* / E.Celler; [per. S.L. Franka]. – M. : Kanon, 1996. – 334 s. – (Istoriya filosofii v pamyatnikah).
8. Rosenkranz K. *Hegel als deutscher National Philosoph* / K.Rosenkranz. – Leipzig: Duncker und Humboldt, 1870. – 256 p.

Popov V.Yu., Ph.D., Associate Professor, Department of Philosophy, Donetsk National University (Ukraine, Makiyivka), popovmak@mail.ru

Methodological bases of classic history of philosophy

The article is devoted to the problem of forming of classic western history of philosophy. Specified, that exactly German philosophical discourse became methodological basis of history of philosophy. An idea is grounded that Neo-Kantianism and hermeneutics synthesizing the Hegelianism and Kantianism became the main paradigms of classic western history of philosophy.

Keywords: Hegelianism, Neo-Kantianism, hermeneutics, methodology, historical method, Source criticism.

Попов В.Ю., доктор философских наук, доцент, профессор кафедры философии, Донецкий национальный университет (Украина, Макеевка), popovmak@mail.ru

Методологические основы классической истории философии

Рассматривается проблема формирования классической западной истории философии. Указывается, что именно немецкий философский дискурс стал методологической основой истории философии. Обосновывается идея о том, что неокантианство и герменевтика, синтезируя гегельянство и кантианство стали главными парадигмами классической западной истории философии.

Ключевые слова: гегельянство, неокантианство, герменевтика, методология, историзм, источниковедение.

* * *

УДК 351.862

Старовойт О.

кандидат філософських наук, докторант, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

Відчуття свободи як необхідна умова ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТА ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Розвиток особистості як суб'єкта інноваційної культури передбачає високий рівень свободи. В навчально-виховному процесі це, зокрема, привчає молоду людину до відповідальності за власні професійні вчинки і дії. Мало того, в особистісно-орієнтованому навчанні свобода є одним з ключових дидактичних принципів, оскільки передбачає вибір освітніх програм, курсів, викладачів. Визначаючи внутрішні засади особистості як суб'єкта інноваційної культури, свобода спонукає до пошукової діяльності й творчості. В них розкривається не тільки інноваційно-культурний потенціал особистості, але й можливості його